

Sedemletni deček morilec svojega tovariša.

TRINAJSTLETNI DIČEK MORILEC SVOJE MATERE.

MILICARSKI OFICIRJI MORAJO NA SAGOVOR PRED CIVILNE OBLASTI. — VELIKA NEZGODA NA ŽELEZNICI. — MATI HEARSTA PROTESTIRA PROTI ZAPLEMENI POSRETVTA V MEHIKI. — BANDITSKA SINOLA. — RAZSTRELEBA V SKLADIŠČU SMODNIKA. — PARNIK NASEDEL NA KLEČI. — MILICARJI SE PRITOŽUJEJO RADI UMAZANIH DELODAJALCEV. — ŠUPNIK NA ŠTRAJKU.

Pretresljiva družinska tragedija v Chicagu.

Washington, 14. julija. — Vojni tajnik je predvčeršnjim obvestil socialističnega kongresnika Meyer Londona, da se Združene države ne nahajajo v vojnem stanju. Vsedtega niso ugovori častnikov vojaških oddelkov umestni, da ne izroče ljudi civilnim oblastim, če so izvršili kakšno kaznjivo dejanje, ki sodi pred civilno oblast.

Vzrok tej odredbi je v dogodku, ki se je odigral dne 22. junija v Hamiltonu, O. Hubler, polkovnik tretjega milicarskega pešpolka v Ohio, noče izročiti dveh častnikov, ki sta dejansko napadla Charles Baker, urednika lista "Hamilton Socialist."

Baker je priobčil več člankov, v katerih je svaril pred vstopom v milico. Na to sta ga dejansko napadla dva milicarska oficirja.

Urednik je izposloval zaporno povelje, ki pa ni bilo izvršeno, ker vojaška oblast ni hotela izročiti obeh junakov civilnim oblastim.

Kongresnik London pravi, da upa, da izjava vojnega tajnika napravi konec takim dogodkom, kot se je odigral v Hamiltonu.

Mati je zapustila očeta pred štirimi dnevi in 13letni William je šel k nji, da jo pregovori, da se vrne k očetu. Deček pravi, da mu je mati zažugala z metljo in za to jo je ustrelil.

New York, 14. julija. — Brezlična postaja je dobila klic za pomoč od parnika "Ramos." Parnik se nahaja 310 milj severozapadno od otoka Wethling, njegovi stroji so v neredu in se potapljajo.

Parnik "Van Hogevedrop" poroča, da je popoldne ob petih dospel na mesto, kjer bi se moral nahajati potapljaški parnik, pa ga ni videti nikjer. Kljub temu nadaljuje z iskanjem v viharjem morju.

Akron, O., 14. julija. — Tukajšnji zdravstveni urad ima dela čez glavo radi otrožje paralize. Bojevati se mora proti slabim sanitarnim razmeram, ker ne pobirajo in odstranjujejo odpadkov.

Toledo, O., 14. julija. — Dva neoborožena bandita sta ropala Walter O. Woodovo prodajalno

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Nedolžne štrajkarje mečejo v ječo.

Ogromen sklad za uničenje delavske organizacije.

Angleška vlada je delavcem pokazala svoje pravo lice.

Divja gonja proti štrajkarjem.

Duluth, Minn., 14. julija. (Izvirno poročilo). — Kapitalisti se poslužujejo vsakovrstnih sredstev, da bi zlomili stavko. Do sedaj je bilo aretiranih 28 štrajkarjev. Dvanajst štrajkarjev je obtoženih umora prve vrste, drugi radi napada ali ker so stopili na kompijski svet.

S takimi sredstvi upajo rudniški baroni zlomiti stavko in prisiliti delavce, da se pod starimi pogoji vrnejo na delo.

Delavci so zastavkali pri gradnji železniške postaje.

Chicago, Ill., 14. julija. — Pri gradnji velike tovarne postaje za Pennsylvania železnico je zastavkalo 200 stavbinskih delavcev, ker so nekateri kontraktorji zaposlili neorganizirane delavce. Stvar se je kuhala že skoraj dva meseca in ker vse pritožbe niso nič izdale, so delavci odložili orodje.

Kontraktorji so zdaj baje pripravljali priznati zahteve delavcev.

Springfield, O., 14. julija. — Tukaj je zastavkalo 50 delavcev na hotelu Teemseh, ker kontraktor ni hotel odpuščati treh neorganiziranih tesarjev.

San Francisco, Cal., 14. julija. — Tukaj je 2000 članov trgovaške zbornice sprejelo resolucijo, da se imenuje odbor, ki naj preskubi en milijon dolarjev, da se lahko uspešno nastopi proti uniji pristaniških delavcev.

Podjetniki upajo z enim milijonom dolarjev uničiti organizacijo pristaniških delavcev.

Iz tega sklepa se delavci lahko nauče, kakšno veliko korist ima zanje strokovna organizacija. Če strokovna organizacija ne bila koristna za delavce, bi podjetniki ne doprinali takih ogromnih denarnih žrtev, da jo uničijo.

Svoboda na Angleškem v pravi luči.

Iz Londona poročajo, da je zastavkalo 5000 delavcev, ki grade ladje. Zagrozili so jim, da jih zapro in pomečejo v ječe, če se ne vrnejo na delo.

Močna strokovna organizacija na Angleškem je v teku svetovne vojne izgubila vso moč in mogoče ho trajalo precej časa še po vojni, da organizacija doseže moč in veljavo, ki ju je imela pred vojno.

Ne hodite sem za delom.

Witt, Ill., 13. julija. (Izvirno poročilo). — Tukajšnje delavske razmere so prav slabe. Eden premogorovov je še vedno zaprt že par let. V drugi premogorov pa parna piščalka malokedaj pokliče rudarje na delo, največkrat povzročajo ostanejo doma. Tudi v bližnjih rovih krog Wittja ni nič boljše, izjema je le v Kortheamp, kjer sploh ni mogoče dobiti dela.

V Španiji je proglašeno vojno stanje.

Madrid, 14. julija. — Ker je pred durmi splošna železniška stavka, je smatrala vlada kot ponižna dekla kapitalistov za najvažnejšo nalogo, da je suspendirala ustavno zajamčene pravice in proglašila vojno stanje za vso Španijo. Kraljiček Alfonso se je hitro pripeljal iz La Granje v Madrid, ker se čuti tukaj najbolj varnim v senci bajonetov in pušk. V Madridu izgleda, kakor da bi mesto oblegal sovražnik.

Stavka železničarjev je pričela na Severni železnici dne 11. junija, ker bogata družba noče povzročiti meze vpricho neznosne draginje.

Splošna stavka je napovedana za 16. julija.

Obsojeni unijaki uradniki.

Chicago, Ill., 14. julija. — Včeraj je končala porotna obravnava proti unijakim uradnikom, ki so bili obtoženi, da so izsiljevali denar od podjetnikov. Šest uradnikov je bilo obsojenih na ječo, nekaj na denarno globo, nekaj jih je bilo opročenih in proti nekaterim je bilo ustavljeno sodniško postopanje tekem obravnave.

Obravnava se je vršila pred sodnikom Scanlanom. Zagovorniki so takoj uložili priziv za novo obravnavo in sicer iz sledečih vzrokov:

Prič je dal sodnik priliko državnemu pravniku izpraševati porotnike, ko so bili že od obeh strani sprejeti. Drugič je sodnik dovolil državnemu pravniku izpraševati obtožence o stvarih, ki niso bile s pravdo v zvezi; tretjič so bili obtoženi zaprti, dasiravno so bili obdolženi le prestopka.

Zagovorniki so ugovarjali tudi navodilu, ki ga je sodnik dal porotnikom, ker je s svojim podukom na porotnike zbrisal vtis vseh točk, ki so govorile ugodno za obtožence.

Advokat Short se je izrazil, da ne dvomi, da bo sodba razveljavljena, ko bo predložena višjemu sodišču.

Porotniki niso hoteli v splošnem govoriti o stvari. Le en sam porotnik je rekel, da je bil vsak poslovni unijaki uradnik spoznan krivim zarote, ki je dal zapisati kakšno ime na imenik za steklo.

Nekateri obsojeni uradniki so izjavili, da obsodba zanje ni razočaranje, ker je država skozi mesec sistematično obdelavala javno mnenje in hujskala proti delavskim organizacijam, potem je pa stvar spretno zasakala, kakor da bi storila delavcem uslugo, če organizacije očisti nepoštenih elementov.

Vsi obsojeni so prepričani, da bo višje sodišče razveljavilo obsodbo.

Obsojeni uradniki na jetniško kazen so morali takoj v ječo, ker jim sodnik ni hotel dovoliti poročstva.

Državni pravnik Hoynes je dovoljen z izidom pravde in pravi: (Dalje na 3. strani, 4. kolona)

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA išče zastopnike za "Prosveto".

Kdor hoče stalno potovati po svoji državi ali v širšem krogu za dnevnik "Prosveta", nabirati naročnine in oglaševati, naj se javi takoj na upravništvo "Prosvete" za pogoje.

Zdaj je čas za pridobivanje naročnikov med člani jednote in nečlani. Rojaki se zanimajo za dnevnik, za delavski dnevnik, in zato ne bodo imeli zastopniki posebnega truda, samo če se količjak po brigajo.

Kdor hoče zraven še organizirati nova društva za našo jednoto, dobi posebno nagrado. Torej na delo! Polje je široko!

Naslov za ponudbe:

"PROSVETA" (Upravniški oddelek) 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Iz Londona poročajo o angleških uspehih.

Nemci drobne utrdbe Verduna.

ANGLESI SO DOSEGLI PRVE USPEHE. — USPEH JE STAL TISOČE ŽRTEV. — VERDUN VEČINOMA V RAVNALINAH. TOPOVI BRUHAJO SMRT IN GROZA. — AVSTRICI SO USPEŠNI SEVERNO OD BUČAČA. — RUSKA OFENZIVA JE IZBRUHNILA Z VSO SILO OB DOLNJI STRIPI. — RUSKI USPEHI V ARMENIJI IN V KAVKAZU. — BOJI NA TALJANSKEM BOJIŠČU POSTAJAJO ZOPET SILNI.

Rusko prodiranje pri Kovelu ustavljeno.

ZADNJE VESTI.

Cork, Irako, 15. julija. — Tukaj je ljudstvo razbilo urad za rekrutiranje in pelo je republikanske pesmi. Vlada dolži "sinfeinerje" (Iroce) ki so organizirani v organizaciji, ki se bojuje za svobodno Irako tega dejanja.

Zurich, via Paris, 15. julija. — Člani avstrijske cesarske družine so bili poklicani v Schoenbrunn, ker je Francoješ opasno bolan.

London, 15. julija. — V avstrijskem kabinetu je nastala kriza in baron Burian, minister za sunanja dela najbrž odstopi. Na njegovo mesto pride ogrski grof Julius Andrássy, ki je zagovornik mira.

Splošni položaj.

Včeraj so zopet Angleži slavili svoj dan. London uradno poroča, da je general Haig s svojimi četami z neznanjo silo udaril po Nemcih severno od Somme in zdrobil drugo nemško obrambno črto na štiri milje široki fronti in prodrl o dne do dveh milj daleč v sovražne zakope. Celih stiriindvajset ur je britiška artilerija bombardirala nemške zakope, dokler jih ni popolnoma razrila in uničila.

rijski napad na oči bombardirani črti. Boj se je vršil ob cesti Albert-Bapaume in Bray-Bapaume. Cilj Angležev je namreč Bapaume, ki leži na široki planjavi kakih devet milj severno od sedanje boje črte in ima važne železniške zveze. Nemci — pravi London neuradno — so se ardito borili, da bi ohranili drugo črto, toda niso mogli vzdržati. O izgubah molči angleško poročilo. To je največji vseh, kar so jih do sedaj dosegli Angleži. Poročevalec "Daily Chronicle" brzojavlja iz Pariza, da je na omenjeni fronti stalo Angležem naproti 80.000 Nemcev. Dalje brzojavlja, da je angleška zmaga pomagala tudi Francozom, ki so medtem razširili svoje pozicije med Hardecourtom in Guillemontom. V ostalem počiva francoska ofenziva južno od Somme; Pariz javlja, da Francozi tankaj utrjujejo osvojene pozicije in nadaljujejo z artilerijsko akcijo. Nemci v sinočnjem poročilu priznavajo (to je prvo priznanje kakoga zavezniškega vpeha, odkar traja ofenziva), da so Angleži vzeli z naskokom Contalmaison med Anere in Somme. Drugeče pa je pred Verdunom. Trdnjava Souville je v razvalinah in krompirneva armada se pripravljala na naskok na Verdun sam, ki je veščidel tudi v razvalinah. 8 tem, da so Nemci osvojili višini Froid Terre, imajo zdaj pod seboj ne le Souville, temveč tudi dve manjši trdnjavi Belleville in St. Michel. Iz Pariza poročajo neuradno, da se Nemci zdaj bližajo Verdunu iz višin navzdol. Po 145-dnevni bitki za to trdnjavo je Verdun zdaj res v nevarnosti.

V Rusiji se je položaj izpremenil v toliko, da je prodiranje Rusov proti Kovelu ustavljeno, toda medtem je pa izbruhnila ruska ofenziva na dolnji Stripi, kjer napada general Brusilov Bothmerjevo armado od desne strani. Duh naj priznava, da so Rusi prodrli na nekaterih krajih avstro-ogerske črte, ali da so bili vrženi nazaj. Iz Petrograda poročajo neuradno, da so Nemci dobili na koveljsko fronto pet armadnih zbrojev pomoči. Bitka pri Baranovičih se je zdaj razteza na trideset do štirideset milj široki fronti in Rusi pravijo, da so obdržali vse priborjene postojanke. Dalje po-

ročja Petrograd uradno o velikem vsehpu nove ofenzive v Armeniji in Perziji.

Glede bojev na italijanski fronti poroča Rim, da so se Avstrijeem izjalovili napadi na izgubljene pozicije v adriški dolini, medtem ko pravi Dunaj, da se tam vrše bolj ostri boji.

Uradna poročila slede:

Angleško poročilo.

London, 14. jul. — Danes jutraj ob zori smo napadli drugo obrambno črto sovražnika in prodrl v nemške pozicije na štiri milje široki fronti. Pri tem smo osvojili več dobro utrjenih krajev. Vroči boji se nadaljujejo.

Francoško poročilo.

Pariz, 14. jul. — 8 pomežjo strojnih pušk smo ustavili dva sovražna napada severno od boje črte, v okolici Ville au Bois in na planjavi Vauclers. Na desnem bregu Meuse se nadaljuje artilerijski dvoboj z veliko silo, nastaj v okolici Souville. Bilo je nekaj spopadov med patruljami v gozdu Chenois. Na ostalih krajih fronte ni bilo nič posebnega.

bojišče) — Artilerijski agenci so nadaljuje z parašutajočo silo. Južno od Somme so Francozi napadali na obeh straneh Barleuze in zapadno od Estrées, ali brez vpeha. Naš ognjeni zasor jih je zavrnil in morali so se usmakniti z velikimi izgubami. Angleži so vzeli Contalmaison in se v njem utrdili. Istočno od Meuse se nadaljuje artilerijsko bojevanje, ar smo pridobili osesnja, smo ga obdržali. Število vjetih Francozov je naraslo na 2349 vojakov in 56 častnikov. Naše patrulje so uspešno napadle sovražnike na kanalu La Basse, na višinah La Fille Morte in blizu Hierbaeha. Severno od Soissons smo prisilili francoskega letalca, da je padel v naše zakope.

(Istočno bojišče) — Avstro-nemške čete pod generalom Bothmerjem so z obkrožujočim protinapadom poguale Ruse nazaj severno od Bučača in zajele 400 mož.

Rusko poročilo.

Petrograd, 14. jul. — Na Dvini pod in nad Pridrichstadtom so se obnesla vsa naša polkovedovanja. Nekaj nemških letalcev je priletelo za našo črto in metalo bombe. Zapadno od okolice na dolnji Stripi v Galiciji so se vneli hudi boji; sovražnik je vprizoril več energičnih protinapadov. Tam smo zajeli 2000 mož in vplenili nekaj topov in strojnih pušk.

(Kavkaško bojišče) — V krvavih bojih, mož proti možu, smo poguali Turke iz višin istočno od imenovanega mesta. Turki so skušali protinapadati ali vrgli smo jih nazaj. Tam smo osvojili vsaj Džotaksi in Almal.

(Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopec.)

VREME.

Chicago in okolice: lepo v soboto in mogoče tudi v nedeljo; v temperaturi ne bo velike spremembe; prijazen vzhodni vetrovi. Illinois: v splošnem lepo in toplo vreme v soboto in nedeljo.

Eden banditov, skrivajoč roko v šepu, je prisilil oba prodajalca k steni, češ, da njima razstrela glavi, če ne vohgata in odpreta blagajne. Prodajalca nista poznala mehanizma in bandita sta se zadovoljila z \$22 in zlato uro v registru za gotovino.

Po daljši gonji se je policiji posrečilo prijeti oba tolovaja. Eden je dejal, da je Edward Steele iz Tulse, Okla., drugi je pa rekel, da se piše Edward O' Leary in da prihaja iz Cincinnatija.

Vermillion, O., 14. julija. — Tukaj so oddali v blaznico v Limo odstavljenege šolskega nadzornika A. L. Ireya, ker je hodil groziti svoji ločeni ženi Klari Irey, ki je podučevala tretji in četrti razred.

Prihajal je zvečer na njen dom, ji uničeval klasifikacijske listke in ji puščal note, da požene polalopje v zrak.

Akron, O., 14. julija. — Tukaj je skušal dvakrat zapaliti svojo hišo, potem ko je posvaril svojo ženo, naj gre iz hiše z otroci.

Obtožen je požiga in postavljen je pod \$1.000 varščine.

Trinidad, Colo., 14. julija. — Eksplozija s hudim učinkom se je dogodila v skladišču DePointe De Nemours Powder Comp. v Augusti, ki leži štiri milje od Aguilarja. Razstrelba je bila tako silna, da so popokale šipe v Aguilarju in je bila pretrgana telefonska in brzojavna zveza. Razstrelbo je baje povzročila strela.

Turks Island, 14. julija. — Ameriški parnik "Yuna," ki je odplul 2. julija iz New Yorka, je nasedel na kleči pri otoku Caicos. Parnik se je osvobodil iz nevarne pozicije na ta način, da so del tovara zmetali v morje.

Washington, 14. julija. — Pametno besedo je povedal kongresnik Charles H. Randall pri vtemeljevanju svojega predloga, da naj Mehikancem pošljejo kruh in ne krogelj. Kongresnik je predlagal, da naj se dovoli \$2.000.000 za živila in obleko sestradanim Mehikancem.

Kansas City, Kans., 14. julija. — Mestni odsek za parke je odprl park, v katerega bodo izključno hodile ženske, da bodo imele mir pred moškimi. Park se nahaja na mestu, odker je lep razgled na reko Missisuri.

New Orleans, La., 14. julija. — Pravo senje je 13letni William Zimmer, ki je ustrelil svojo mater May Zimmer.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izbaje dneva razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Nakladni se ne
vrstijo

Narodna: Zedinjena država (Ivan Chi-
cago) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta
\$4.50 na tri mesece; Čileno in Argentino
\$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 na tri
mesece.

Naslov se vse, kar ima stik s listom
"PROSVETA"

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENSIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on statement

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$5 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Železniški uslužbeni in železniški kralji.

Pogajanja med zastopniki železničarjev in zastopniki železniških družb so razbita. Rekli bi tudi lahko, da so železniške družbe na kratko odvrnile zahtevo osemurnega delavnika. Komaj so zastopniki železniških kraljev izrekli odločilno besedo, že je kapitalistično časopisje, ki je zvesto in lojalno kapitalističnim interesom, pričelo zagovarjati akcije železniških družb. Kapitalistično časopisje je dalo razumeti, da morajo vse železniške družbe bankrotirati, če uvedejo osemurni delavnik, ker se bodo na leto pomnožili izdatki za sto milijonov dolarjev.

Kapitalizmu zvesto časopisje se trudi dokazati, da železniške družbe niso več svobodne, kot so bile ob času razvoja ameriškega železniškega sistema. Takrat so železniške družbe imele proste roke, a danes jih drži za vrat "Meddržavna trgovska komisija," ki uravnava dohodke železniških družb.

Seveda ni časopisje, ki s prstom kaže na "Meddržavno trgovsko komisijo," da je gospodar nad železniškimi družbami, prineslo besede, zakaj je bila ta komisija ustanovljena.

Kajne, zanimivo vprašanje je, če je bila "Meddržavna trgovska komisija" ustanovljena radi tega, ker so železniške družbe pošteno in pravično ravnale z občinstvom, ali je bila komisija ustanovljena radi tega, da zabrani izkoriščanje ljudstva skozi železniške družbe.

Dejstva govore, da so železniške družbe postale tako profitovalne, da je ljudstvo zahtevalo, da se ustanovi komisija, kateri se podeli moč, da lahko varuje občinstvo pred nepotrebnim in čezmernim izkoriščanjem.

Železniške družbe so ustanovile poseben tiskovni urad z \$2,000,000. Naloga tega urada je, da izdaja letake in spise v interesu železniških družb. Omogočeno jim je tudi bilo opraviti uvodnike v časnike, v katerih so "cenjenemu ljudstvu" pripovedovali, kako bo moralo ljudstvo trpeti, če bodo železniške družbe prisiljene ugoditi zahtevam železniških uslužbenecv.

Kako je bilo z ljudskimi interesi, preden je bila uvedena "Meddržavna trgovska komisija"?

Ali so takrat železniške družbe pretakale solze, da je ljudstvo izkoriščano in da je treba varovati njegove interese.

Železniške družbe morajo priznati, da je bilo ljudstvo proti železniškim družbam in da je odločno zahtevalo, da se ustanovi "Meddržavna trgovska komisija." In smešno se vidi, če zdaj nastopajo železniške družbe kot zagovornice ljudskih interesov, ko železniški uslužbeni zahtevajo znižanje delavnika na osem ur.

Železniške družbe so izrabile v boju proti osemurnemu delavniku vsako sredstvo, da bi preprečile to najno zahtevo železniških uslužbenecv, ki je s socialnega stališča pravična in v interesu potujočega občinstva pa potrebna. Naobratno pa železničarji verjamejo, da je ameriško ljudstvo pravično in da prizna načelo, da gre vsakemu svoje, zategadelj ne umaknejo svoje zahteve za plačilo, ker ima za temelj večno pravico.

Železniški magnet je so celo šli v božje hrame in našli tam duhovne, ki so pripravljene pridigati v interesu železniških kraljev in proti osemurnemu delavniku. Pridiga rev. James W. Valentyna, D. D. kongregacionalne cerkve na California ave, v Chicagu, je jasen dokaz, kakšne pridige ponekod spuščajo duhovniki na svoje vernike proti osemurnemu delavniku, ki je z moralnega in zdravstvenega vidika živa potreba za železniške uslužbence.

Dr. Valentyna je pridigal: "Tristo in petdeset tisoč železniških uslužbenecv — strojevodij, kurjačev, sprevednikov in zaviravcev — zahtevajo, kar je v resnici 25 odstotkov povišanja plače. Železniške družbe bodo mogoče kmalu priznale njih zahtevo, da se ne pretrga železniška služba. Dvignile bodo vozne cene, pustile ljudstvu plačati troške kot ponavadi, same pa ne bodo trpele.

Jaz sem za delavce in delavske unije. Jaz sem za kapital in veliki "biznis." Jaz sem za ljudstvo; bogatine in siromake; ali hočem, da je vsakdo izmed njih pravičen in da neha jesti, če ima dosti."

Take pridige se zdaj slišijo v cerkvah. Pridigajo jih duhovniki menda ne dajo dosti za božjo besedo, odkar čutijo, da so obvezni kapitalistom, kapitanom industrije.

Kje je dobil duhoven, oznanjevalec besede božje, informacije, da osemurni delavnik pomeni 25 odstotkov povišanja mezde za železniške uslužbence? Svojo modrost je zajel iz letakov, ki jih izdaja tiskovni urad železniških družb in katerega so železniške družbe podprle z \$2,000,000, in iz uvodnikov v kapitalističnih listih, prepojenimi s solzami o bankrotu železniških družb.

Duhoven v Chicagu je izjavil: "Jaz sem za delavce in za delavske unije." Jaz sem za kapital in veliki "biznis." "Jaz sem za ljudstvo; bogatine in siromake; ali hočem, da je vsakdo izmed njih pravičen in da neha jesti, če ima dosti."

V tem duhovnikovem odstavku so zapopadeni bogatini in siromaki; siromakom celo prepoveduje jesti, "če imajo dosti."

Kedaj so pa siromaki imeli še dosti jesti? Kedaj so se delavci jedli pri tistih mizah kot kapitalisti, ki se šibe pod težo najokusnejših jedil?

V zmislu poročila "Meddržavne trgovske komisije," bodo imele železniške družbe en biljon dolarjev profita v fiskalnem letu, ki je končalo s 30. junijem. Kako bi bilo, če bi duhoven železniškim družbam rekel, da nehalo jesti, kadar imajo dosti. Appetit železniških družb je občudovanja vreden, čim večji je profit, tem večjega hočejo imeti.

Železniške družbe pravijo, da ne morejo sprejeti zahteve železniških uslužbenecv: uvedi osemurni delavnik, ker bi se na leto pomnožili izdatki za \$100,000,000. Poročilo "Meddržavne trgovske komisije" pa pove, da bi ostalo še 900 milijonov dolarjev čistega profita, če uvedejo osemurni delavnik. Kje je torej nevarnost za bankrot? Komu še ostane toliko, da je sit, četudi siromakom podeli drobtino?

DOPISI.

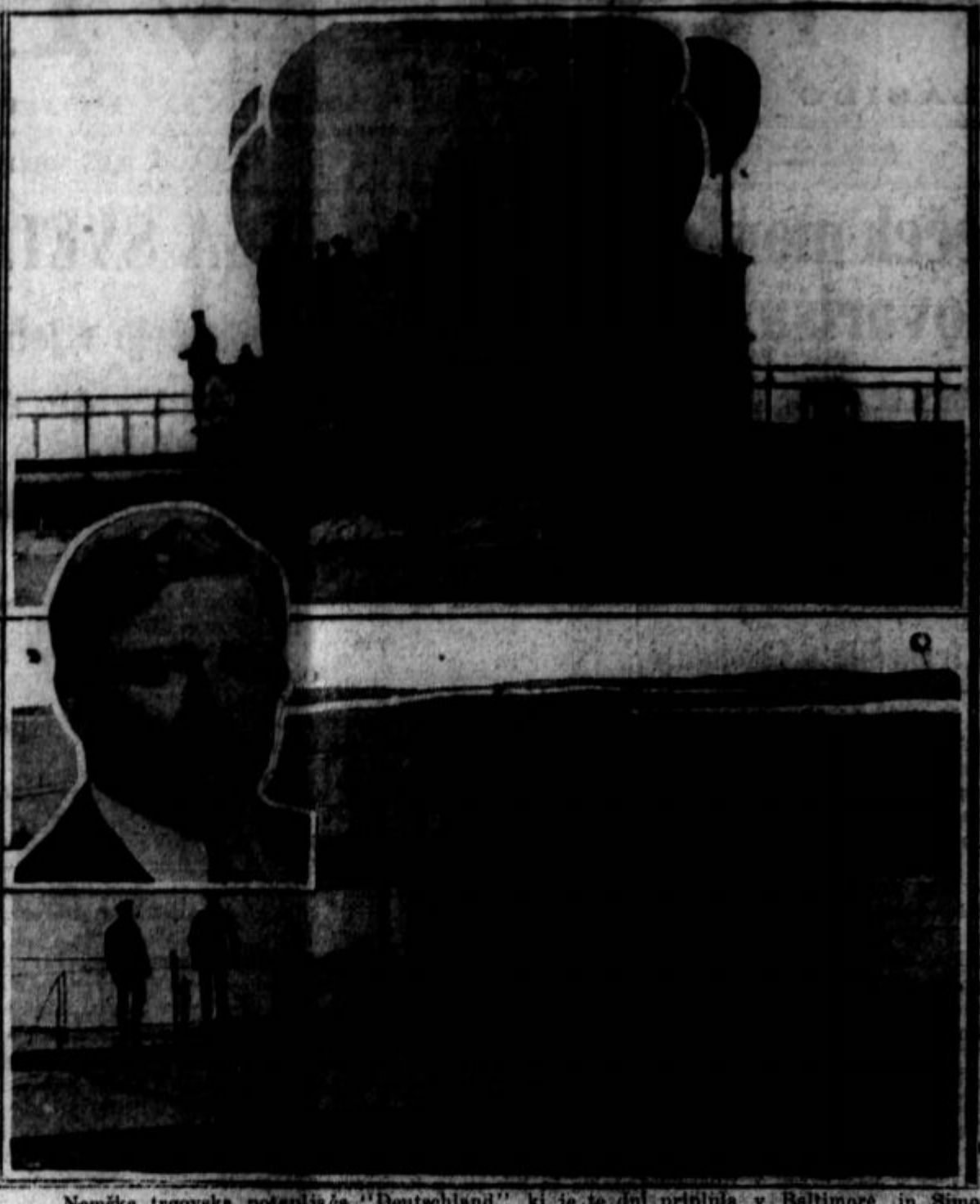
East Helena, Mont.

Ker že dolgo ni bilo nobenega dopisa iz tukajšnje naselbine, se naadam, da bo moj prvi v našem novemu dnevniku.

Pričenjam z delom; časi se spreminjajo, včasih smo imeli enega superintendenta, sedaj jih imamo pa pet. Bosov imamo pa več na enemu "sihtu", kakor prej na treh, delavcev, teh je skoraj pol manj, pa še tako preurejujejo z novimi stroji, da jih bode v par mesecih še manj. Kjer ne morejo drugače napraviti, pa nekaj delavcev proč vzamejo kar jim gre lahko, ker nimamo unije. Že parkrat se je unija organizirala, pa je še tisti dan je Mr. manager vedel, kaj se je sklenilo in kdo je kaj predlagal.

Posledica je bila, da so bili vneta unijaški takoj na cesto postavljeni in v črni bukvali zapizani, da se ne bi še katerikrat nazaj utihotali.

Seveda par kompanijskih priljubljenecv je tudi že dobilo svoje plačilo, kakor hitro je bila unija razbita, so prišli v nemilost. Dne 14. junija, je imela dr. St. Lovec

Nemška trgovska potapljača "Deutschland", ki je te dni priplula v Baltimore, in Simon Lake, American, ki trdi, da je tvrdka Krupp kopirala njegove načrte, ko je leta 1904 in 1905 bival v Nemčiji.

piknik, na Peter Petkovi farmi, v prostorih "Young Mana Club-a."

Piknik se je bolj slabo obnesel, kakor po navadi, dasiravno je solnce precej toplo grelo podnevi, zvečer je pa tako hladno postalo, da smo jo ob 10. uri, vsi brali nog odkurili, dasi smo imeli nekateri zimske suknje.

Tukaj s štejem v dolžnost, da malo kritiziram veselilni odbor. In to je kadar boste v prihodnje dali tiskati lepake v Angleščem jeziku ne dajte, da bi se čitalo Slovenian Hunters, ker to ni pravilno.

Dalje kadar boste zopet obljubili na lepkih refreshments free, ne računajte, soft drinks, sondwichee in ice cream, da ne bode občinstvo tako nezadovoljno. Ako ste mislili dati pivo zastonj bi zapisali Beer free.

Dalje (1) omenjeni prostor je premajhen, moral bi biti vsaj štirikrat večji, pa bi komaj zadoščeval našim namenom. Ako gre šest parov plesat se ne more reči, da je ples ampak preivanje in suvanje, posebno kurja očesa hudo trpijo.

Zvečer ti pa zopet one stavce, katere so razstavljene na par čevljev jemljejo vid, da se človek vedno boji, da se ne bi stavba s glavo, ali pa z nosom pobratila.

(2) Dama, ki ima kaj poštenja v sebi, ne bo šla tam kjer paglavci odspodaj na strani gledajo, za skritimi krasetami.

(3.) Ker ni nikakršnega poslopja za vsakdanje človeške potrebe. Odspodaj je bounty road, od družih strani je pa voda. Ne kaže torej drugače, kot v mesto iti, ko si pa enkrat doma, je pa zopet težko nazaj iti, ker se človek boji, da bi ravno tje prišel, pa bi moral zopet pot nastopiti.

Zatorej svetujem, da gori omenjeni prostor nobeden veselilni odbor ne vzame v najem, dokler se navedene razmere ne izpremenijo.

Člane kluba pa prosim, da se ne hudujejo zato. Bodete pa vpridhodnji, kadar boste zopet kaj z prazno blagajno pričeli, bolj vedeli, kako se z nič groši delajo.

Ako bi vprašali tukajšnja društva, da z vami skupaj nekaj postavijo, jaz sem prepričan, da bi vsako z vami v zvezo stopilo, pri tasih rečeh. Posebno velja to za dr. St. Lovec, v katerem se je ravno v istem času misel rodila, da bi zgradili Slovenski dom, kateri ne bi bil tako v zasmeh, kakor je omenjeni "Chicken House" kot ga drugorođci imenujejo. Poslopje je v resnici sploh ni in nikdar ne bo. Tisto "šendo" bodo morali v par letih "mufati" doli, ali pa zemljo, tako drago plačati, da ne

bo v njih moči, če bode sploh na prodaj!

Zatorej, apeliram na dr. St. Lovec, da skliče skupno sejo vseh društev za graditev Slovenskega doma.

Seđaj je še čas, ker se lahko dobijo loti, poceni in v primerenem kraju!

Pogledajte naselbine, katere na štejejo dva ducata Slovencev in imajo svoj lastni dom. Če so pred nekaj leti rojaki Slovenci, in bratje Hrvatje zgradili cerkev, koljih je bilo trikrat manj, kot je sedaj nas, mislim, da mi še toliko lažje zgradimo dom! Samo malo skupnega dela, pa bo šlo, še lažje kot nekateri mislijo. Za mlačne in zdrabbarje pa naj velja slovenska narodna:

Črna zemlja naj pokrije, tega kdor odpada. Društvo St. Lovec, precej lepo napreduje, po članstvu, dasi jih vedno dosti prestopi, vedno zopet novi pristopijo na njih mesto.

Konec meseca maja sta odpotovala sobrata našega društva, John Rogel sam, Jacob Jerina pa z družino v Cleveland, Ohio. — 12. junija se je štorikja "oglasila pri tajniku našega društva, John Pereich, 25. junija, pa pri sob. John H. Smithu. Oba je za v slovo obdarila z hčerkami. Brat predsednik je pa v zakonski jarem skočil 21. junija, z Miss Frances Petek. Na isti dan, se je tudi poročil sobrat John Filipič, z sestro predsednika, Miss Annie Strainer.

Pa še nek drug parček, se je pripeljal iz Anaconda, Mont. in se poročil ravno isti dan, tako, da je ta dan prekosil vse rekorde, do sedaj, v tem mestu. Kar tri "oheti" en dan in dve pri eni družini. Vseh podrobnosti "oheti" ne bom opisoval, ker nerad kličem v spomin take vesele uri. Samo toliko rečem, fantje in dekleta smo se prav fino zabavali in sukali po svoje; lačne trebuhe in suha grla je pa dobro postregel natakark Turek.

Pa še ni konec teh dezertarjev iz mladeniškega stanu. Dne 3. jul. je stopil v zakonski jarem rojak Frank Prebil z Miss Marry Kerin.

V kratkem času se misli poročiti pa še rojak Frank Benigar.

Tukaj je bila par tednov na obisku Mrs. Marry Pegan pri svojih stariših.

Dne 27. junija nas je obiskala huda toča, debela kakor srednji orehi; škoda ni napravila dosti, ker je letos na farmah vse bolj kasno. Sponlad je bila oficielno naznanjena, da se prične 25 dni kasneje, kakor druga leta. Ali pravo sponlad sem pa šele včer

raj 1. jul. čutil Do sedaj je bilo skoraj vedno mrzlo.

Ker mi je ravno moj sobešlar prinesel novice, da bo nekje veselice moram nehati z mojim pisanjem, da ne enkrat prav po starokranjsko zasidnem v gostilni pri sobratu Antop Sušteriču.

Posdrav iz hladne Montane, vsem Slovincem in Slovencem S. N. P. J. posebno pa še vsem narodnikom dnevnika Prosveta. Če jih duši vročina, pridejo naj se ohladit v Montano!

Član dr. Slov. Lovec, št. 143.

Is Clevelandške Ribnice.

Devolite mi nekoliko prostora v listu Prosveta ki je ravno postal dnevnik. Večkrat sem slišal, Slovence kateri ni nikdar v Clevelandu bil, da ne more biti prvi Amerikaneec. Zato sem tudi jaz hotel, da pregledam to slovensko naselbino, katera ima več starokranjskih imen. V Sheboygan sem vadel le samo za Ljubljano, tukaj pa je celo Ribnica, Žužemberk in še celo Kurja Vas, dasi kokihi nisem videl. Petelinovo petje pa slišim vsako jutro, pa sam ne vem od kod; morda iz Ribnice, ali pa iz Žužemberka. Slovence prihajajo vsaki dan v to naselbino, drugi pa zopet odhajajo, kakor da bi mislili, da jim res ne bo odpuščen izvimi greh, ako ne vidijo Clevelanda. Največ jih pride v Ribnico. Vse v Ribnico vre ker vedo, da je Ribničan Urban po celem svetu znan in da največ šaljivec pride iz Ribnice. Ravno tako se tukaj vršijo vse eeremohije kot od Ribnice do Kurje Vasi. Vsak večer se razlega glas starokranjske harmonike po ulicah in se sliši slovensko petje. Na praznik četrtega julija je imelo shod več slovenskih društev, med njimi tudi Sokoli. Korakali so od Kurje Vasi, skozi Ribnico, videti je bilo vsakovrstne uniforme, spredaj je korakala godba, ki je igrala na pihala. Zanjjo so korakale hrvatske devojke v širokih hlačah bosanskega sistema. Za njimi je prikorakala trojnava vrsta Sokolov. Potem pa zopet druga godba, ki je igrala samo na bobne. Videti je bilo, kakor da bi se bili vzdignili Ribničani s svojim izdelkom rešet, za njimi pa druga slovenska društva. Nekteri oddelki so bili celo oboroženi s puškami in sabljami. Mislim sem, da grede v Mehiko Villi naproti, pa vendar so krenili kmalu v neki mestni prostor in se tam zabavali.

Tukaj v Ribnici imajo tudi Slovence postavljen svoj božji hram, katerega tudi nekateri precej pogosto obiskujejo, da potem lahko z mirno vestjo pridejo do

mov. Po vendar jim človek ne more zameriti. V starem kraju se niso dosti drugzega učili kot delati in moliti, ko so prišli v Ameriko, se jim je takoj pridružil židovski pastir in jim nadalje pral slepljene oči, da jim ni moglo priti do pravega spoznanja. Namesto da bi ljudje skrbeli za prihodnost svojega naroda in postavili rajši javne šole, kar bi narod koristilo, rajši izpraznijo svoje žepce in postavijo hram božji, za svoje težke prislužene cente. Hram božji potem plačujejo na večno in nikdar ni plačan. Dušni pastirji pa pri tem žepce polnijo. Mnogo takih ovčic, katere se dajo tako potrpežljivo strigati tudi verjame, da jim je v tem kraju bog poslal vojno brezakončno velike grehe. Mislim da je peklo že prenapolnjeno, to bog trpinči ljudi na tem svetu, ker v peklu ni več prostora za grešnike.

Boga, ki visi v oblakih, so dolžili hinavci vseh lopovščin, katere vpirzarjajo le kronani lopovi in kapitalisti. Seveda bog se ne more zagovarjati in na njegov evaš se kolje ljudi na milijone. Zopoved, ljubi svojega bližnjega, ne velja več, čeprav jo je baje bog dal, ampak ljubiti se sme le nektere, medtem ko je treba druge pobijati, samo zato, ker je vso hotel, da so se rodili ostanek mejnikov, gotove države. Vraga tega, je pa seveda bog kriv!

Joseph Ulehar.

Santa, Idaho.

Preteklo je leto in par mescev, od časa ko je bila razburkana cela slovenska javnost, radi neke ke lige. Od takrat, pa do danes, pevale so se himne, pisali se članki in obdrževali so se shodi in govori v prilog bogu Marsa. To je privedlo nekaj arabskih, hrvatskih in črnogorskih delavcev, da so odšli preko morja, češ da grebo pomagat rešit ali osvetit domovino. Sel je, da vbije očetu slabi ženi moža, sestri brata itd. Mo goče pa so njega samega pokali kroglice topov in strojnih pušk prej, predno so se njegovi kraji nameni vresničili.

Kmalu nato se je začela vsa neka agitacija za pobiranje narodov za padle in ranjene. V Ameriki se je začela silna agitacija takozvano preparedness, napredno se parade po vseh večjih ameriških mestih in na dolgo in široko razpravljajo buržoazni listi o potrebi preparedness. T kričeče fraze in parade, pripravijo morda marsikoga, da se pri naborni komisiji, postane v jak in odide na mehikanska meja. Mogoče bo ranjen ali ubit in bomo tudi takrat začeli nabirati mlifodane za njega ali njegove. Po mojem mnenju naj skrbi take vladajoči in posedujoči sloj saj je za nje stavil svoje življenje v nevarnost.

V različnih krajih Minnesote, Illinoisu, Pennsylvanije, Kansasu in drugih držav, so štrajki in okoli povsod se dobi tudi skebe ranih vrst. V aluzaju, da se tak skeb pobije ali ponesreči, ali bomo tudi za njega kolektirali denar? Ne, taki bedaki niso. Podpira naj za oni, za kojega profit je delal, ko so se zavolje delavci borili za boljši kolektivni kruha. To isto velja za narode Evrope, kot za vojaštvo na mehikanski meji. Podpira in skrbi za nje naj tisti, za katerega koristijo borijo.

Kadar je v naši stari domovini izšla kaka napredna brošura ali list, takoj so gotovi sloji zavpili. Ne čitajte tega, ker je pregrešno. Mase pa je verjela in polna te duha prišla v to deželo. Nekteri časnikaarjem torej ni bilo težko barbiti v kalni vodi.

Ravno preden je izšla Prosveta, oglasil se je urednik nekake lista z milo prošnjo naj se nabere in daruje za reveže, ki so volje vojske prizadeti v naši stari domovini. Zdi se mi, da se je to dotični urednik hotel pokazati za nekakega dobrega prijatelja naroda, to kolektiranje pa bo oboje agitacija za list. — Ampak volje življenju nevarna stvar, zaka potem peva patrijotične pesmi in piše članke v istem smislu. Mi pa smo za naš ideal, internacionalizem ni socializem.

Joseph Boll.

Poročilo se glasi, da je tretje farmarjev v Ameriki dela dosti z letino, to se pravi, da dela dosti biček. Ali ni rekel nekdo, da farmarji svobodni pred izkoriščavalec!

Evropska vojna, mehiške in inozemske vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

Avstrijsko poročilo.

Dunaj, 14. jul. — V Bukovini južno od Dnjestra ni izpremenj. Zapadno in severno od Bukovine so Rusi ponovili več napadov proti četam generala Bothera. Del napadajočih čet se je izbil ob našem žičnem omejevanju, zbil ob prodre in majhen del rubege so pa prodre v majhen del naših pozicij, toda naš protinapad jih je vrgel nazaj z velikimi izgubami. Pri Stokhodu smo odbili ruski napad na železniški postojanka v El Paso, da bi imel Francisco Villa v desetih dneh armado 25.000 mož in Chihuahua City bo v tem času v njegovih rokah. Dalje je rekel, da v šestih mesecih bo sedanja de facto vlada razbita in vsa Mehika se bo avtomatično razdelila na več militarnih okrožij, ki bodo med seboj v boju. Konec bo pa ta, da bodo morale Zedinjene države posredovati in narediti mir. (Kaj, če bi bil ta "prerok" tudi s Hearstom v zvezi?)

Italijansko poročilo.

Rim, 14. jul. — V dolini Camocea je bilo sovražno topništvo zelo aktivno, zlasti v tonalskem okolišju. Večraj popoldne so Avstriji padli po vročem bombardiranju naše pozicije severno od Malgazu. To je bilo koncentracijsko na topov jih je zapodila nazaj v bližnjem neredu. Na ostalih krajih nante do Brentala smo bombardirali sovražne črte in naša infanterija je na več krajih izvršila uspešne napade.

Trevino v ospredju.

El Paso, Tex., 14. jul. — Zdajšnji od generala Jacinto Trevina, kakšne bodo bodoče razmere med Zedinjenimi državami in Meksiko. In od tega moza, ki je v nasprotju Amerikancev, kaj tudi mehiškega vojnega ministra Obregona, je tudi odvisna udeležba Carranzine vlade. Tako so se preročajo iz Juareza onkraj meje. General Trevino očiten nastopnik Carranza, ni več dvoma, kaj danes so dobile vojaške oblasti v Juarezu od njega povelje, morajo ustviti ameriške morne vlake s potrebnimi, ki bodo skoraj vsak dan v taborišču vrhinske ekspedicije. S tem je Trevino zavzel sovražno stališče spram Zedinjenim državam in omenjeno protivno stališče proti Carranza, ki hoče kazati prijateljstvo spram Washingtonu. Trevino je ukazal naravnost, da je on "bos" v Chihuahua in nihče drug ne bo pod svojim poveljništvom.

Razne mehiške vesti.

Iz Brownville, Tex., brzojavljajo, da so Mehikanci v večnem številu prišli čez Rio Grande (pedeset milj od tukaj). Dve četi ameriške kavalarije sta takoj odšla tamo. General Bell v Fort Blissu je tedaj večer, da je Villa zopet odklinal Carranzine čete v novi točki južno od Parrala. Mehiški general je sicer ustavil poročilo o podrobnostih bitke, vendar je bilo tako, da je vodil vladne čete 2000 mož general Domingo Arieta.

Ablene, Kansas, 14. julija.

Prvič v zgodovini države mlajšo penicijo z električno silo. Devet farmarjev se je združilo v zadrugo in kupilo potrebne stroje. Farmarji izjavljajo, da je mlajev zdaj za 50 odstotkov cenejša kot po starem sistemu.

Washington, 14. julija.

Kongresnik Hurlburt je dobil pritožbo, v kateri se pritožujejo oženjeni miličarji, da delodajalec, ki so obljubili izplačati plačo miličarjem, ne drže besede. Tako je prav, se bodo tudi miličarji prepričali, da pri kapitalistih še vedno velja načelo, da dati in obljubiti je dvoje.

Washington, 14. julija.

Vojni departament je predložil naknadno zahtevo za vojno pripravljajenje za \$3.000.000.

Charleroi, Pa., 14. julija.

(Izvirno poročilo). — Rev. W. Kuhnov, župnik ortodoksne cerkve sv. Janeza Krstnika, je zastražal, ker ne dohva redne plače. Para je velika in čreda, ki je pa se župnik, številna, zato pravi, da ne vidi vzroka, zakaj ne bi redno dobival svoje plače. Zadržni petek se je Kuhnov vpril izvrševati službo božjo v cerkvi. V nedeljo ga zopet ni bilo v cerkvi. Ko so župljani vprašali, zakaj ne pride v cerkev, mislili so namreč, da je holan, se je župnik odrezal, da štrajka in da bo štrajkal, dokler mu ne garantirajo, da bo redno dobival plačo. Župnik je še na štrajku!

Lima, O., 14. julija.

Štirje pasazirji "Broadway" brozavka na Pennsylvania železnici so bili obstrlejeni ponoči, ko so ostali na platformi. Splošno sodijo, da so tolovaji hoteli vstaviti vlak, da ga oropajo.

Cleveland, O., 14. julija.

"Najfjnejši" miličarski poisk New Yorka, zamreč "sedničar

laven priporočajo, naj bodo kretni in poučni, ker jih onkraj groba čaka veselje, ki ga nimajo na tem svetu.

Terre Haute, Ind., 14. julija.

(Izvirno poročilo). — Tukajšnji kapitalisti se zavedajo, če bo socialist Eugene V. Debs izvoljen v kongres, da pride v zbornico neizprosno sovražnik kapitalizma, ki ne pozna nabenege kompromisaa.

Kapitalistični političarji se valed tega pripravljajo za kampanjo v jeseni in od vseh, ki živo o žuljih delavstva, prihajajo materialni darovi v volilni sklad.

Dočim se pripravljajo buržoazni političarji za volilno kampanjo, tudi delaveci ne drže krišem rok. Seveda se delaveci ne morejo ponašati z veliko vsoto denarja v volilnem skladu, ker jim kapitalisti puste komaj za golo življenje, ampak tem pridnejše skrbje, da pride med ljudstvo spoznanje, kdo zastopa ljudske koristi: socialisti ali demokratična in republikanska stranka? Napori buržoaznih političarjev dokazujejo, da se jim v tem volilnem distriktu majoje tla pod nogami.

Chicago, Ill., 14. julija.

V Chicagu se je odigrala družinska tragedija, ki prikazuje razmere v kapitalistični družbi v zelo žarki luči. Ko so danes zjutraj prišli v stanovanje družine Wasserman, 439 Oakdale Ave., našli so celo družino mrtvo: moža, ženo in 18 mesecev starega sina. Vsi trije so imeli žile prerezane na rokah. Mati in sinček sta ležala na postelji, mož pa na tleh. Po sodbi izvedencev sta bila mati in sin kloroformirana, preden jima je Wasserman prerezal žile na rokah. Wasserman je živel v najlepšem sporazumu s svojo ženo in izključen je samomor in umor radi družinskega prepira. Par zapiskov, ki jih je Wasserman zapustil, obveščajo policijo, da je bil izvršen umor in samomor. Wasserman je bil predatojnik tvrdeke Theo. Wasserman & Co., kontraktorji za delo iz betona in železobetona. Pripadal je med tiste ljudi, ki si slepo verjamejo, da se v kapitalistični družbi lahko vsakdo povspenja višje in višje, ker so ugodnosti za vse enake. Dokler je svetela obrt, je bilo zanj lepo odajati se takim sanjam. Ali prišli so udarci, izgube in Wasserman se je prepričal, da je velika laž, če kdo trdi, da imajo v kapitalistični družbi vsi ljudje enako priliko splezati navzgor, pa če tudi žive v republiki z najboljšo demokratično ustavo. To je vplivalo na Wassermana, da je sklenil izvršiti samomor in končati svojeje, da jih reši lieemerske žloveške družbe. Če bi bil Wasserman bojevnik za vprostanje kapitalistične družbe in se zavedal, da kapitalistična družba ne more biti drugačna, kakeršna je, bi bila pretresljiva družinska tragedija najbrž izostala.

Zdaj bodo seveda prišli lieemerici in farizeji, ki so sili, njih možani topi, ki v venomer hvalijo današnjo družbo in vrgli bodo kamen še v mrtvo žrtev sedanjih razmer. Zgrožili se bodo in rekli: "No, če je že misli izvršiti samomor, naj bi pustil vsaj živeti ženo in dete. Lahko je farizejem modrovati, ker nimajo žloveške duše, ali žlovek, ki pozna današnjo lieemersko družbo, razume dejanje Wassermana.

Baltimore, Md., 14. julija.

Kapitani, ki so pred kratkem pripluli v luko, poročajo, da brodovje zaveznikih bojnih ladij čaka na nemško potapljačo pri virginijskih rtih. Kapitan Koenig, zapovednik potapljače, se je izrazil, da lahko čakajo nanj, ker imajo ravnokotno ugodnost, da ga potope kot žlovek, ki stavi v loterijo, da zadane veliki dobiček. Potapljača je zdaj razložila blago in pričeli so je nakladati, da vsaki dan lahko odpluje na široko morje.

Lima, O., 14. julija.

Štirje pasazirji "Broadway" brozavka na Pennsylvania železnici so bili obstrlejeni ponoči, ko so ostali na platformi. Splošno sodijo, da so tolovaji hoteli vstaviti vlak, da ga oropajo.

Cleveland, O., 14. julija.

"Najfjnejši" miličarski poisk New Yorka, zamreč "sedničar

ji", ki so vselej pokazali svojo "hrabrost" če so nastopili proti acoboroženim štrajkarjem, so mislili, da so že v sovražni doželi, ko so se peljali skozi mesto. Kakih 700 mož j zapustilo vlak ob času kratkega odmora in so pričeli razbijati v trgovinah, ki se nahajajo v bližini. Trgovci trdijo, kar niso vzeli, so pa razbili. Vsaokovrstna živila so zaplenili.

Terre Haute, Ind., 14. julija.

(Izvirno poročilo). — Tukajšnji kapitalisti se zavedajo, če bo socialist Eugene V. Debs izvoljen v kongres, da pride v zbornico neizprosno sovražnik kapitalizma, ki ne pozna nabenege kompromisaa.

Kapitalistični političarji se valed tega pripravljajo za kampanjo v jeseni in od vseh, ki živo o žuljih delavstva, prihajajo materialni darovi v volilni sklad.

Dočim se pripravljajo buržoazni političarji za volilno kampanjo, tudi delaveci ne drže krišem rok. Seveda se delaveci ne morejo ponašati z veliko vsoto denarja v volilnem skladu, ker jim kapitalisti puste komaj za golo življenje, ampak tem pridnejše skrbje, da pride med ljudstvo spoznanje, kdo zastopa ljudske koristi: socialisti ali demokratična in republikanska stranka? Napori buržoaznih političarjev dokazujejo, da se jim v tem volilnem distriktu majoje tla pod nogami.

Chicago, Ill., 14. julija.

V Chicagu se je odigrala družinska tragedija, ki prikazuje razmere v kapitalistični družbi v zelo žarki luči. Ko so danes zjutraj prišli v stanovanje družine Wasserman, 439 Oakdale Ave., našli so celo družino mrtvo: moža, ženo in 18 mesecev starega sina. Vsi trije so imeli žile prerezane na rokah. Mati in sinček sta ležala na postelji, mož pa na tleh. Po sodbi izvedencev sta bila mati in sin kloroformirana, preden jima je Wasserman prerezal žile na rokah. Wasserman je živel v najlepšem sporazumu s svojo ženo in izključen je samomor in umor radi družinskega prepira. Par zapiskov, ki jih je Wasserman zapustil, obveščajo policijo, da je bil izvršen umor in samomor. Wasserman je bil predatojnik tvrdeke Theo. Wasserman & Co., kontraktorji za delo iz betona in železobetona. Pripadal je med tiste ljudi, ki si slepo verjamejo, da se v kapitalistični družbi lahko vsakdo povspenja višje in višje, ker so ugodnosti za vse enake. Dokler je svetela obrt, je bilo zanj lepo odajati se takim sanjam. Ali prišli so udarci, izgube in Wasserman se je prepričal, da je velika laž, če kdo trdi, da imajo v kapitalistični družbi vsi ljudje enako priliko splezati navzgor, pa če tudi žive v republiki z najboljšo demokratično ustavo. To je vplivalo na Wassermana, da je sklenil izvršiti samomor in končati svojeje, da jih reši lieemerske žloveške družbe. Če bi bil Wasserman bojevnik za vprostanje kapitalistične družbe in se zavedal, da kapitalistična družba ne more biti drugačna, kakeršna je, bi bila pretresljiva družinska tragedija najbrž izostala.

Zdaj bodo seveda prišli lieemerici in farizeji, ki so sili, njih možani topi, ki v venomer hvalijo današnjo družbo in vrgli bodo kamen še v mrtvo žrtev sedanjih razmer. Zgrožili se bodo in rekli: "No, če je že misli izvršiti samomor, naj bi pustil vsaj živeti ženo in dete. Lahko je farizejem modrovati, ker nimajo žloveške duše, ali žlovek, ki pozna današnjo lieemersko družbo, razume dejanje Wassermana.

Baltimore, Md., 14. julija.

Kapitani, ki so pred kratkem pripluli v luko, poročajo, da brodovje zaveznikih bojnih ladij čaka na nemško potapljačo pri virginijskih rtih. Kapitan Koenig, zapovednik potapljače, se je izrazil, da lahko čakajo nanj, ker imajo ravnokotno ugodnost, da ga potope kot žlovek, ki stavi v loterijo, da zadane veliki dobiček. Potapljača je zdaj razložila blago in pričeli so je nakladati, da vsaki dan lahko odpluje na široko morje.

Lima, O., 14. julija.

Štirje pasazirji "Broadway" brozavka na Pennsylvania železnici so bili obstrlejeni ponoči, ko so ostali na platformi. Splošno sodijo, da so tolovaji hoteli vstaviti vlak, da ga oropajo.

Cleveland, O., 14. julija.

"Najfjnejši" miličarski poisk New Yorka, zamreč "sedničar

ji", ki so vselej pokazali svojo "hrabrost" če so nastopili proti acoboroženim štrajkarjem, so mislili, da so že v sovražni doželi, ko so se peljali skozi mesto. Kakih 700 mož j zapustilo vlak ob času kratkega odmora in so pričeli razbijati v trgovinah, ki se nahajajo v bližini. Trgovci trdijo, kar niso vzeli, so pa razbili. Vsaokovrstna živila so zaplenili.

Terre Haute, Ind., 14. julija.

(Izvirno poročilo). — Tukajšnji kapitalisti se zavedajo, če bo socialist Eugene V. Debs izvoljen v kongres, da pride v zbornico neizprosno sovražnik kapitalizma, ki ne pozna nabenege kompromisaa.

Kapitalistični političarji se valed tega pripravljajo za kampanjo v jeseni in od vseh, ki živo o žuljih delavstva, prihajajo materialni darovi v volilni sklad.

Dočim se pripravljajo buržoazni političarji za volilno kampanjo, tudi delaveci ne drže krišem rok. Seveda se delaveci ne morejo ponašati z veliko vsoto denarja v volilnem skladu, ker jim kapitalisti puste komaj za golo življenje, ampak tem pridnejše skrbje, da pride med ljudstvo spoznanje, kdo zastopa ljudske koristi: socialisti ali demokratična in republikanska stranka? Napori buržoaznih političarjev dokazujejo, da se jim v tem volilnem distriktu majoje tla pod nogami.

Chicago, Ill., 14. julija.

V Chicagu se je odigrala družinska tragedija, ki prikazuje razmere v kapitalistični družbi v zelo žarki luči. Ko so danes zjutraj prišli v stanovanje družine Wasserman, 439 Oakdale Ave., našli so celo družino mrtvo: moža, ženo in 18 mesecev starega sina. Vsi trije so imeli žile prerezane na rokah. Mati in sinček sta ležala na postelji, mož pa na tleh. Po sodbi izvedencev sta bila mati in sin kloroformirana, preden jima je Wasserman prerezal žile na rokah. Wasserman je živel v najlepšem sporazumu s svojo ženo in izključen je samomor in umor radi družinskega prepira. Par zapiskov, ki jih je Wasserman zapustil, obveščajo policijo, da je bil izvršen umor in samomor. Wasserman je bil predatojnik tvrdeke Theo. Wasserman & Co., kontraktorji za delo iz betona in železobetona. Pripadal je med tiste ljudi, ki si slepo verjamejo, da se v kapitalistični družbi lahko vsakdo povspenja višje in višje, ker so ugodnosti za vse enake. Dokler je svetela obrt, je bilo zanj lepo odajati se takim sanjam. Ali prišli so udarci, izgube in Wasserman se je prepričal, da je velika laž, če kdo trdi, da imajo v kapitalistični družbi vsi ljudje enako priliko splezati navzgor, pa če tudi žive v republiki z najboljšo demokratično ustavo. To je vplivalo na Wassermana, da je sklenil izvršiti samomor in končati svojeje, da jih reši lieemerske žloveške družbe. Če bi bil Wasserman bojevnik za vprostanje kapitalistične družbe in se zavedal, da kapitalistična družba ne more biti drugačna, kakeršna je, bi bila pretresljiva družinska tragedija najbrž izostala.

Zdaj bodo seveda prišli lieemerici in farizeji, ki so sili, njih možani topi, ki v venomer hvalijo današnjo družbo in vrgli bodo kamen še v mrtvo žrtev sedanjih razmer. Zgrožili se bodo in rekli: "No, če je že misli izvršiti samomor, naj bi pustil vsaj živeti ženo in dete. Lahko je farizejem modrovati, ker nimajo žloveške duše, ali žlovek, ki pozna današnjo lieemersko družbo, razume dejanje Wassermana.

Baltimore, Md., 14. julija.

Kapitani, ki so pred kratkem pripluli v luko, poročajo, da brodovje zaveznikih bojnih ladij čaka na nemško potapljačo pri virginijskih rtih. Kapitan Koenig, zapovednik potapljače, se je izrazil, da lahko čakajo nanj, ker imajo ravnokotno ugodnost, da ga potope kot žlovek, ki stavi v loterijo, da zadane veliki dobiček. Potapljača je zdaj razložila blago in pričeli so je nakladati, da vsaki dan lahko odpluje na široko morje.

Lima, O., 14. julija.

Štirje pasazirji "Broadway" brozavka na Pennsylvania železnici so bili obstrlejeni ponoči, ko so ostali na platformi. Splošno sodijo, da so tolovaji hoteli vstaviti vlak, da ga oropajo.

Cleveland, O., 14. julija.

"Najfjnejši" miličarski poisk New Yorka, zamreč "sedničar

Stevenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inšurp. 17. junija 1907 v drž. Illinois. GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODESEK: Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kans. II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill. Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill. Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. Telephone Lawndale 4635.

NADEBNI ODESEK: Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POBOTNI ODESEK: Anton Hraat, 811 95th Ave., New Duluth, Minn. Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O. Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa. Rudolf Pieteršek, 436 box, Bridgeville, Pa. Albia Hočevar, 18 Beard ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETA": Jože Zvertnik, 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI IZDAVNIK: F. J. Kern, M. D., 6208 St. Clair ave., Cleveland, Ohio. Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika. Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odseka Jože Ambrožič. Zadeve preprijljive vsebina predsedniku porotnega odseka, A. Hraatu. Vse druge stvari, ki imajo stik z "Prosveto", izvzemki spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa "Prosveti", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

mlr je stari naselnik v Roslynu, Matt Jovanovich. Bolehal je le pet dni in sicer je imel tifus, ktere radi starosti ni mogel preboleti. Zapušča vdovo in pet že odraslih otrok. Pripadal je društvu "David Starčević" N. H. Z.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA. Na razna vprašanja glede oglasa De Giorgi Brothers za kose želimo pojasniti, da smo se pisмено obrnili do omenjene tvrdke in ta nam je odgovorila sledeče: "Gospodje: — Na pritožbi g. Repovša, Livingston, Ill. in g. Avgusta Sturama, Wasson, Ill., naznanjamo, da smo tako preobloženi z naročili za kose, da ne moremo proizvajati kos tako hitro, da bi zadostili našim naročnikom. Oba ta dva naročila smo odposlali in sta najbrž že dosegli naročnika. Upamo, da to zadostuje, se vam zahvaljujemo in ostanemo Vaši De Giorgi Brothers, Lad. Tassar.

LISTNICA UREDNIŠTVA. Brezimenemu dopisniku v Aspen, Colo. ne bomo na njegov, neumen in ob enem nesramen dopis, odgovarjali, ker bi bilo škoda časa in papirja. Svetujemo mu pa dobrohotno, naj vpraša za svet, kakoga zdravnika za umobolne, morda je še kaka rešitev za njega. Mi se pa nismo nikdar učili zdraviti umobolne osebe. John Knafelo in Nik Krompuh, Enaley, Ala. — Vaš dopis je zelo nejasen. Posneti ne moremo iz njega ničesar drugega, kot da superintendent od Mississippi Oil & Gas Co. v Reform, Miss. ni sposoben za svoje delo in tudi njegova hči, ki dela v uradu, ne. Dalje razumemo, da so plače pri omenjeni družbi zelo slabe in da pozivljate Slovence v Kansasu, kateri so delničarji gori omenjene družbe, naj skličejo sejo in ukrenejo nekaj, da se nesposobnega Smitha odslovi. Kar poročate drugemu nam je neumljivo. Pozdravi!

Zdravi žalim svoje prijatelje. H. H. von Schlieku, tovarnjaju Bolgarskega Krvnega Čaja, ki je s sto in stotisoč bolnikom v stalni zvezi in dobiva od njih, katerim je Bolgarski Krvni Čaj povrnil zdravlje, donadnu cele kupe zahvalnih pisem, je pisala naša rojakinja Ana Cacič P. O. Box 222, Sugar Creek, Mo. sledeče pismo: "Izvolite mi takoj poslati dve škatli Bolgarskega Krvnega Čaja, ker ga zelo potrebujem. Pri meni je to prirodno zdravilo zelo uspešno delovalo. Zdaj zdravim žirjim vse svoje prijatelje. Vsakemu ga priporočam. Eno veliko škatljo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja za pet mesecev, pošlje za 1 dolar kamorkoli: Marvel Products Co. 8 Marvel Bldg., PITTSBURGH, PA. Pripomba: Ako hočete pošiljatev osigurati, pošljite 10c. več.

Naročite se na dnevnik "PROSVETA". Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša dnevno dobre, podušljive šlankke, novice iz starega kraja in Amerike, sploh celega sveta, zanimive romane in zabavno štivo. Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 za Zd. država. Za naročnike izven Zd. držav, izvzemaj Canade, stane za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Ravnotako stane za celo leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago. Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Vse poštno denarne nakaznice — Money Order, bančne draft čeki se naj naslovi na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite osebnih imen! Naši zastopniki so društveni tajniki. Vsa nadaljnja pojasnila daje druga volje upravništvo "Prosveta".

Naročite se na dnevnik "PROSVETA". Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša dnevno dobre, podušljive šlankke, novice iz starega kraja in Amerike, sploh celega sveta, zanimive romane in zabavno štivo. Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 za Zd. država. Za naročnike izven Zd. držav, izvzemaj Canade, stane za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Ravnotako stane za celo leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago. Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Vse poštno denarne nakaznice — Money Order, bančne draft čeki se naj naslovi na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite osebnih imen! Naši zastopniki so društveni tajniki. Vsa nadaljnja pojasnila daje druga volje upravništvo "Prosveta".

EMILE ZOLA: DENAR.

Prelovenil M.-k.

I.

Enajsta ura je pravkar odbila na borzi, ko je stopil Sakard v restavracijo Champsoux s dvema visokima oknom, gledajočima na štriglat trg, in dekorirano z belimi in zlatimi okraski. Hitro je pogledal na vrste malih mizic, pri katerih so sedeli zaposleni gostje tesno drug zraven drugega, da so se tikali s komolci; začudil se je, ker ni našel obraza, katerega je iskal.

Naproti mu je prišel strežaj s krožniki naloženimi na roki.

"Ali ni gospoda Hureta še tukaj?" ga vpraša.

"Do zdaj še ne", odgovori strežaj.

Sakard sede k mizi pri oknu, katero je pravkar ostavil eden izmed gostov. Zdelo se mu, da je prišel pozno, in medtem ko je strežaj pospravljaj mizo, je gledal čez okno opazujoč ljudi, ki so šli mimo po trotoarju. Miza je bila sveže pogrnjena, toda on je še vedno gledal na trg, ki je nudil lep razgled tistega prijaznega dne začetkom meseca maja. Ob tisti uri, ko so ljudje večinoma sedeli pri zajutruku, je bil trg malone prazen; na klopek pod divjimi kostanji, ki so širili mehak in svež vonj, ni bilo nikogar; ob ograji so se vrstile kočije od enega koneca do drugega in pred pisarno na vogalu vrta se je ustavil omnibus iz Bastilje, ali vstopil niti izstopil ni nihče. Solnčni žarki so padali navpično in obilnavi spomenik sredi trga s stebri, z visokimi kipi in s širokimi stopnicami, ki so imele na vrhu večje število dobro ohranjenih sedežev.

Sakard se obrne in zagleda pri sosedni mizi borzijana Mazoda. Takoj mu ponudi roko.

"Glej, glej, ti tukaj? Na zdravje!"

"Zdrav!" odvrne Mazod in stisne prvemu roko z navado ravnodušnosti.

Bil je majhen in zagorel mož zelo živih oči pri dvaintridesetih letih. Pred kratkim je podedoval večjo svoto od enega izmed svojih stricov. Njemu naproti je sedel mož, glasoviti Amadio, močne postave in rdečega, gladko obritega obraza, s katerim sta bila v intimnem pogovoru. Amadio je bil ljubljenec na borzi, odkar je naredil izvrstno spekulacijo z delnicami selsiškega rudnika. To je bilo takole: Delnice so padle na petnajst frankov. Kdor bi jih bil takrat kupil, bi ga bili proglasili za norca. Ali Amadio je vrgel vse svoje premoženje, dvesto tisoč frankov, za delnice brez vsakega premisleka, zanašajoč se edino na svojo bikovo srečo. Tedaj so pa odkrili v rudniku nove in zelo bogate žile rude in delnice so kakor bliak poskočile na tisoč frankov; Amadio je kar čez noč imel petnajst milijonov. Ta vrtoglavi čin, ki bil marsikomu drugemu odprti vrata v norianico, ga je naenkrat dvignil med največje finančne glave. Pozdravljali so ga in izpraševali za nasvete bolj kot koga drugega. In Amadio je bil plemenit; ni hotel več spekulirati, kakor da bi se bil zadovoljil s tem, kar je pridobil, temveč počival je na tronu svojega bogatstva in užival brezkončno slavo brezprimernega ženja.

Amadio je sedel pri mizi in gledal hladno, kakor da se ne zmeni za nikogar. Sakard ga je uljudno pozdravil, toda ko je videl, da mu Amadio ne privošči niti najmanjšega smehljaja, se je obrnil k drugi mizi, kjer so sedeli trije spekulato-rji iz borze in njegovi znanci: Pileralt, Mozer in Salmon.

"Zdravo, gospoda! Kako vam gre?"

"Zdravo! Ni preslabo, hvala!"

Zadnja dva sta se držala mrzlo, toliko da nista kazala očitne mržnje napram Sakardu. Pileralt, visok in mršav mož s krčevitimi gestami, s nosom, ki je bil podoben konici širokega meča, čepečim na košenem obrazu, se je vedel kakor igralca, kateremu je brezbriznost glavni princip; vsa njegova zunanost je kazala, da je pripravljen skočiti v žrelo vsake katastrofe, ne da bi pomisljal. Imel je naturo bika, ki je vedno pripravjen na zmago. Naproti je pa Mozer, majhen človek z rumeno kožo, ki je pričala, da je bolan na jetrih, vedno tožil, kakor da je prepičan, da ga čaka nesreča. Salmon, lep mož okrog petdesetih, s fino, črno brado, e bil znan kot mož krepke volje in enerzijske. Nikoli ni govoril; na vprašanja je odgovarjal s smehljanjem; nihče ni mogel čitati na njegovem obrazu, kaj on spekulira ali če sploh kaj spekulira. Navadno je poslušal, kaj so drugi govorili. Mozer se je bil priučil tolmachenju Salmo-nove molččnosti; včasih se je zgodilo, da mu je zaupal kako spekulacijo, in ko je čital iz njegovega molčečega obraza, da je naredil slabo spekulacijo, je šel takoj na borzo popraviti kupčijo.

Hladnost, na katero je naletel Sakard na vseh straneh, ga je spravila v slabo voljo, in z mrzlični-mi ter izvijajočimi pogledi je kmalu premeril vsa restavracija. Nikogar ni več pozdravil, edino proti Sabatiniju, ki je sedel tri mize proč, je na-

lahko nagnil glavo. Bil je to človek dolgega in temnega obraza, iz katerega so svetlele velike, črne oči, in katerega so pačila raztegnjena usta. Sakarda je bilo sram, da ga pozna ta človek. Sabatini je bil eden izmed pritaženih ničvrednešev, katerega so oboževale ženske. Na borzo se je priključil prejšnji jesen in je igral glavno vlogo pri nekem banenem polomu. Malo po malo je pa dobil zaupanje med borziji, in je celo imel pristop h kulisi (tajni krožek, kjer so borziji izvirali protizakonite spekulacije). Vse to je dosegel s svojim velikim darom priljubljenosti in s pomočjo potuha, ki jo dajejo brevestni borziji nadarjenim propalicam.

Pri mizi je stal strežaj.

"Česa želite, gospod?"

"O da, naročiti moram nekaj — kar bo že, malo pečenke s špargeljmi."

Strežaj se obrne, da bi odšel, toda Sakard mu namigne nazaj.

"Ni li morda prišel gospod Huret pred menoj in zopet odšel?"

"Nikakor ne; danes ga še ni bilo tukaj."

Sakard je bil slabe volje. Odkar je prišel v slabe razmere zaradi poloma na borzi v zadnjem oktobru in je moral prodati svojo palačo v Parc Monceaux ter najeti nekaj sob za stanovanje, od takrat ga edino še Sabatinij pozdravi v javnem prostoru; vsi drugi ga pa prezirajo. Časi, ko je vse nagnilo glave in mu sledilo z očmi, kadar je stopil v to restavracijo, so minuli. Ali Sakard je bil dober igralec. Njegova zadnja spekulacija z zemljišči, nesrečna in škandalozna, ki ga je vrgla v propast, da je komaj rešil nekaj več kot golo kožo, ga še ni spravila iz ravnotežja. Na tistem je gojil veliko maščevanje, to je bilo vse. Huret mu je obljubil, da se snide zanjim ob enajstih v tej restavraciji in mu poroča glede zadeve, ki jo je imel z njegovim (Sakardovim) bratom, tedanjim ministrom velikega ugleda. Hureta pa ni. Sakarda se je polotila stutnja, da ga brat Rogon pre-zira — brat, minister, ki lahko doseže, kar hoče. Res je, da mu ni bil nikdar dober brat. Seveda, njegova zadnja spekulacija je naredila tudi bratu sramoto, in da se on, minister, ne kompromiti-
ra, je imel čisto prav, da je Rogon pretrgal vse vezi z njim v javnosti. Ali v teh šestih mesecih bi mu bil lahko pomagal na skrivaj. In zdaj, ko mu je sporočil po tretji oseb, da bi se rad sodel z njim, ali bo brat Rogon še tako zakrknjen, da se ne bo zmenil zanj? Ena sama dobra beseda iz bratovih ust ga lahko zopet spravi na noge in vrže ves strahopetni Pariz pod njegove pete.

"Kakánega vina želite, gospod?" vpraša strežaj.

"Navadnega bordonea."

Sakard ni mogel jesti in pečenka se je ohladila pred njim nedotaknjena. Opazil je senco na miznem prtu, in ko se je ozrl, je šel mimo Massias, čokat mož rdečega obraza, borzni sluga, ki je nosil poročila iz borze. Hodil je od mize do mize s poročilom v roki. Sakard ga je dobro poznal in spe-
klo ga je v dno arca, ko je šel Massias mimo njegove mize, kakor da ga ne vidi, in podal pogovora Pileraltu in Mozerju. Onadva sta pa bila zaplo-
na v pogovor in ga še pogledala nista. Danes ga ne sanjajo številke, morda drugičkrat. Sluga se ni upal približati slavnemu Amadiu, ki je na pol tiho kramljal z Mazodom, dal pa je številke Sal-monu, ki jih je vzel, pazno prečital in vrnil brez vsake besede. Restavracija je počasi ohlivala. Drugi slugi iz borze so neprestano odpirali in zapirali vrata. Glasne besede so trgale tišino, beseda, ki se razodevale strast po spekuliranju, čimbolj se je bližala ura. Sakard se je neprenehoma oziral čez okno, ali videl je le trg, ki se je polagoma pol-nil s kočijami in z množicami ljudi; na stopnicah borze, na katere je vpiralo solnce svoje žarke, so se pa pojavile črne pike, borziji, ki so hiteli drug za drugim.

"Povem ti", je dejal Mozer v svojem pogovoru, "da so te splošne volitve z 20. marca najbolj vznemirjajoče znamenje. Že danes je ves Pariz na strani opozicije."

Pileralt je malomarno stresel rame. Njemu je bilo važno, če ima levica več ali manj poslancev.

"Časi so zelo resni," nadaljuje Mozer. "Ni-
kar se ne smeja, prijatelji. Jaz si oter ne mislim, da bomo imeli vojno s Prusijo, ki izteza poželjive ro-
ke po Danaki, toda vse se nekam sumljivo giblje. Da, da, kadar začne velika riba požirati male ri-
bice, kdo ve, kje se ustavi požiranje! In potem je
kočljivo vprašanje glede Mehike..."

Pileralt, ki si ni nikoli belil glave s takimi rečmi, mu pretrga besedo s krohotom.

"Oh, ne muči nas s svojim strahom zaradi Mehike! Mehika bo najslavnejši list v zgodovinski knjižici naše vlade. In kje za vruga si dobil misel, da je cesarstvo bolno! Ali ni bilo posojilo tristo milijonov več kot petnajstkrat pokrito v januarju? Velikanski napredek — pravim jaz. To ti lahko potrdim leta 1867, da čez tri leta, ko se snideva pri otvoritvi svetovne razstave, katero je ravnokar odobril naš cesar."

(Dalje sledi).

poidine se je bil povrnil zmušen in truden domov na svoje stanovan-
je, ki ni bilo pravzaprav še nič
več njegovo, in je le čakal, kaj
bo.

Naenkrat se je spomnil, da je
tudi močno lačen, da že par dni
ni nič jedel. Obšla ga je nana-glo-
ma velika slabost, nogo so se mu
zašibile, zamagljalo se mu je pred
očmi. Pristavil je k oknu stol in
sedel nanj. Da bi se brž nastala
noč, da bi šel že lahko spat! Od-
počil bi se in tudi lakota bi mi-
nila... Ali pri tej misli ga je uda-
rilo še krepkeje kakor prej z že-
lezno pestjo za tilnik: Samo še
do večera in ne dalje — v tej po-
stelji že ne boš več spal... Mrzel
pot se mu je razlil po hrbtu na
vzdol, tla pod njim so se zamaja-
la, zazibala se je v kolobarju so-
ba in on so se zavrtel v krogu ž
njo vred... Čemu sanjati? Toda
vendar, lepe sanje, prijetno se je
opajati z njimi...

Za hip se je umiril in se silil, da
bi spravil svoje misli na drug lep-
ši tir, kjer ni skrbi...

Še zvočneje so doneli znanj zvo-
novi, hrum in šunder na ulicah sta
se večala, venomer so tropotali
po gladkem tlaku nagli korski.
Zazdelo se mu je sredi žalosti, ki
mu je tiščala dušo k tlom, da ču-
je od nekod svačeno bučanje orgel,
in srebrne glasove pevke...
"Aleluja!" — poje vse v natla-
čenem svetilu, glava do glave, li-
ca blažena v nasmehu, oči zamak-
njene pred oltar, odkoder se vale
dišeči oblaki kadila vzdol prav-
do portala. Naposled se hrupnoma
odpro velika cerkevna vrata na is-
tečaj, orglje zvone dalje, morje
glav se zaokrene, proti izhodu se
vali množice; že se dviga in sveti
sredi gneče škriatno "nebo";
fantje zgrabijo bandera, jih neso
globoko nagnjena akoci vrata in
jih zunaj zvišujejo, da vzfoločejo
nemirno in se naspno v vetru ka-
kodor padra. Paroma se razvrste
ljudje v procesijo, ki se prične
pomikati, poplavlja ulice, vije se
dalje, nikjer ji ni konca... Nad
margolečimi glavami se blešče visok
in široka bandera, zibljejo se
in vedno glasno zafoljočejo, ka-
darkoli zapiše močnejši veter...

Vzdramil se je iz svojih misli,
nagnil se čez podoknico in pogle-
dal navzdol. Res, že je žumoma
margolela za ovinkom procesija,
kakor v srebrno meglo odete so s
sklonjenimi glavami tonile v daljo
belobločene device, "nebo" je
zakričalo, zacingljali so zvončki
ministrantov, godba je zaigrala,
zapel je pevski zbor — procesija
se je pomikala naprej, godba in
petje sta zamrla v daljavi.

Do dna duše ga je speklo; sedel
je nazaj na stol in si podrpl
glavo. Tudi on bi bil rad med tisti-
mi tam dol, med tistimi veselimi
velikonočnimi ljudmi, ki jim sije
sreča z lice in iz oči... Ali brazdo-
mec, kam bi on? Zanj ni pesmi
vstajenja... Zasklelo ga je v sen-
cih, čelo se mu je osnojilo od skr-
bi: Vsak čas pride gospodar in
ga požene na cesto. Kje bo spal
nočoj, kje dobil skorjo kruha? In
velika nedelja, nedelja rdečih pi-
ruhov, rumenih oranž, bo jutri...
Kam bi, revež zastradani, ko bi
od slabosti še koraka ne mogel
storiti!... Vedno bolj trda je bila
kruta pest na tilniku, vedno bolj
nateško je padala, kakor silna ska-
la, ki je ni mogoče odvaliti proč.

Siloma je odgnal moreče skrbi
od sebe, in prišlo je upanje. Z
mehkimi rokami so ga objele slad-
ke sanje in mu pobožale narhalo
dušo. Razbral je misli in sklenil:
H gospodarju stopim; poprosim
ga, da me pusti še čez Veliko noč
v hiši; lepo ga poprosim, kakor
otrok mater... In kdo ve — morda
se me pa usmili in me ne požene
na cesto. Kje bi pač potem noče-
val? Na cesti... No, gospodar spo-
sna morda moj sirotni položaj in
me pusti še na stanovanju. Na Ve-
liko noč, na tako lep, slavnosten
dan — kako bi me mogel spoditi
pač proč! Še k sebi me povabi na
vse zadnje, k svoji mizi; "Nate-
tu, nekaj za piruhe. Student ste,
ubog študent, kakoršen sem bil
nekaj jaz. Kdo bi vam zameril!"
— In tako bo vse dobro. Čez ne-
koliko dni že dobi kjerkoli tisti
denar, pa če bi ga moral tudi s kr-
vavami pri prisluškati, in gospo-
dar bo zadovoljen...

Domislil se je, kako lepo je bi-
lo nekaj, ob takem velikonočnem
času doma. Takrat še ni bilo skr-
bi v sreju. Mladostno veselje mu
je bočilo prsi — kaj bi gledal v
prihodnje dni, ko mu je tekla po
šilah živa kri!...

Velika nedelja! Zgodnje jutro
je, s hrba vrisajo buče težki
sviženki zvonovi, pevke pojo, v

zvečem jutranjem hladu vibrajo
razpeta bandera. V paru stopeta
on in brat v procesiji, obadva mila
da, obadva vesela, duši polni vseh
najlepših zarij. Vedno radostneje
klenkajo zvonovi, vedno bučnejše
— kako znajo pritrkavati ti svi-
benki fantje! In procesija se po-
miče navzgor proti cerkvi na ska-
li, za visokim podžrdjem, iznad
katerega se ozira dol na nas par
radovednih glav... Kmalu dospo
procesija v cerkev. Že igra stari
učitelj na orglje, s kora navzdol
lijo sladke melodije, da so ljudje
kakor omamljeni. Prične se velika
peva maša; pred oltarjem diši ka-
dilo, spenja se vedno više in više
proti visokim oknom, ki se leske-
čejo v jutranjem solnce kakor
ozarjeni in prevlečeni z vijolično
barvo. In po maši — ej potem vsi
domov; belopregrnjena čaka v
sobi miza, z mize pa se smehljajo
piruhi, tako lepo rdeči, smehlja-
jo se rozinovi kolači, vabijo praz-
nična jedila; vsa družina se zbere
in posede okrog mize, tako vesela
in nedeljska kakor še nikdar sta
danes mati in oče... Odprta so ok-
na, zelena poljna se blešče oslo-
njena na belem zidu; zunaj v vi-
nogradu, pod hišo cvete breakve
— rožnati oblaki na tenkih steb-
lih, in skriti v teh rožnatih oblak-
kih prepevajo venomer gizdavci
liški; sladki vonj po cvetju puh-
ti v sobo in poljublja oči tako bla-
godejno in toplo in domače. —
Da, tako je bilo nekaj, dom smo
imeli; takrat; a zdaj; — nikjer
več Velike noči, oči in mati v gro-
bu, dom prdčan, otroci razkrop-
ljeni križem sveta...

Zabolelo je Jereba, da bi bil za-
jeval, v oči so mu stopile solze. —
Počasi se je dvignil s stola in stopil
parkrat gor in dol po sobi. Hi-
poma je obetal.

"Poprosim ga, zares. Naj bo že
kar hoče! Da ali ne; nekaj mora
že tako in tako priti."

Sklep je bil dozorel, ali vseeno
mu je utripalo srce od strahu.

Tiho, po pratih, kakor tat, se
je približal predsobo. Kuhinjaka
vrata so bila samo priprta, dihalo
je izza njih po svežih pomarančah
po pravkar pečenih poticah in
koščkih, po pečenki in po lepo-
kroglih, rumenih bobih; na og-
njah je nesenkrat glasno zaropo-
talo, začumelo je v kuhinji, vrata
so se odprla in prikazala se je ku-
harica, mlado, brško deklet lepo
skladnih prsi.

"Ali je gospod v kuhinji?"

"Ne, v sobi je."

Naumehnila se mu je, razlekni-
la gole lakti in si popravila z gib-
kimi prsti svojo frizuro.

"Ali je slabe volje?" jo je vpra-
šal, pa mu je postalo že takoj žal
vprašanja.

"Ne vem. Pa saj dober je tako
ni bil nikoli!"

Pogledala ga je poredno, prav
kakor da bi hotela reči: "Brigam
se za gospodarjevo dobro ali sla-
bo voljo!" Nato se zasuknila in
izginila s okretnim korakom na-
zaj v kuhinjo ter se zasmejala ka-
kor grlica. Postal je nekoliko ča-
sa pri gospodarjevih vratih in u-
gibal, bi li potrkal ali ne; od nog
do glave ga je zamrazilo in za-
sklepetal je z zobni. "Zdaj se od-
loči, kakšna bo moja Velika noč.
Da li ne!" — je premišljal in še
vedno čakal.

Naposled je vendarle potrkal
rahlo na vrata.

"Noter!" je zabreščalo od zno-
traj, resko in srdito.

"Nič dobrega me ne čaka, ker
tako renči," je pomislil mahoma
in vstopil, četudi so se mu tresle
roke in noge.

Soba je bila prostorno in ele-
gantno tapceirana, garnitura ka-
kor pravkar kupljena, brez naj-
manjšega praška, okna široka in
svetla; v kotu se je senčilo troje
lepih vitkih palm, nedaleč od njih
so se v pisanih japonskih vazah
bohotile košatorazvele rože. Gos-
podar sam, težak, neokreten člo-
vek, lica zalita od maščobe in rde-
ča kakor cinobir, je sedel mogoč-
no na mehkem naslonjaču, pred
seboj na mizi dvoje belih krožni-
kov, na drugem visok kup najbolj
okusno pečenih kurjih bedere,
kraj krožnikov pa veliko trebušno
steklenico gostega črnega istrijan-
ca.

Zamahnil je široko z rokama in
se vzravnal visokostno na sedežu.

"A, vi ste...? No, kaj bo? Ste li
prinesli denar?" — Stal je pred
njim, trepetajoč, kakor hudodelec
pred sodnikom; iz njegovih ust ni
hotela in mogla beseda, ko je se-
del tako maščepjen pred njim,
oblasten, silen, kakor velika tem-
na gora.

"Prosim vas lepo..." je začel z

drhtečim glasom, in zatikal se
je jezik med ustnami kakor pa-
ou. Kmalu je bil njegov govor
čan in s njim vred tudi prsi
planil s stola:

"Torej niste prinesli denarja...
A tako...!"

"Ravno na Veliko noč..."
dite, kako nerodno mi je ta
jecal Jereb in od srca so mu
la v živi rdečici lica.

Gospodar pa se je razburil
korajil in se razhudil:

"Pojdite s svojo Veliko nočjo
Jutri je Velika nedelja... Kaj
to brigate! Jaz ne poznam
Velike noči... Kako smešno!"

Zakrohotal se je jedko in
rožljal s svojo debelo zlato
žigo na telovniku.

"Ali plačate ali ne...? Dve
seca sem vas čakal, dalje ne
Dobro srce imam, ne morete
rečati. Do danes sva imela
vorjeno. Ne li res?"

Ukoval je svoj pogled v
ta, segel z desnico v hladni
pošvetketal z denarjem, in
umolknil, čakal in nato zro-
čal:

"Torej ne mislite plačati
danes? Dobro. Glejte, da se
vite še to uro iz moje hiše. Jaz
poznam sentimentalnosti."

Jereb se je obrnil in odšel
v predsobi je čul njegov krog-
glas:

"Smešno, da bi zaradi
noči... Kako smešno!"

Potokoma so se Jerebu
tedaj po licih navzdol solze,
prodorna tema se je zgornila
njega, kolena so se mu tahi-
padel bi bil, da se ni bil
pravočasno za rob mize.

Toda čudno: Solze na licih
naglo posušile; trpka bolest se
je zarisala v obraz — čutil je
se je v tistem trenutku postajal
par let. Ne mogel bi bil dalje
kati, tudi če bi se bil silil,
zelo se ga je oklenilo trpljen-
ko globoko se mu je bil zam-
sree nož.

Počasi, s tresočima rokama,
kor stavec, je pričel spre-
svoje imetje akupaj; vse
je metal knjige in perle v
čeg. Bil je to eden izmed
trenotkov, ko se zastudi vsa
zaradi krivice življenja in
lja in nebo, ko mu zagloje
črno sovraštvo do vseh lj-
mora obupati sam nad seboj.

Hipoma je stal v veli-
kim kovčkom v roki. Tedaj
stopila izza ogla mlada brata
harica. Njene vedno veselo
bile zdaj polne solz in na
svežem licu je ležala bledis-
"Vse sem alisala... Vi
vi revež!" je jecala, in iz
ji teklo solze. "Da more biti
taš tako brez srea! — Ali
gospod, — tu vzemite —
lač — vzemite ga in nesite
moji materi! Sama je... prama-
bico ima... in pri njen ostani-
pa praznuje akupaj Vataj
Jutri popoldne pridem tudi
k vama"

Lani na velikonočni soboto
obirala s sodnim nadsvetom
Zerebom imenitno čiško
prigrizovala kolač in pila
... Mladi pisatelj išče
... Evo to je moj doživljaj!
te ga, a recite mladini: P-
pessimizmom! nikdar ne ob-
Pogumno dalje! Svet je lep-
— a še žive tudi angeli
kuharica — moja blaga
priprosta, a plemenita slo-
duša."

V sobo je stopila njegova
pa. Trčili smo, nadavetnik
vzklikal:

"Na zdravje mojemu angeli-
me je danes pred dvajsetimi
rešil iz pekla v nebesa!"

Lepo tolašilo.

Washington, 14. julija. —
žeznano je, da cene za živ-
potrebščine neprestano naras-
in da niso v nobenem sogla-
delavskim zaslužkom. Zdjaj po-
roča zvezni department, da
šle cene od leta 1907 do leta
kvizito, v letu 1915 so padle
odstotek.

Delaveli še prav nič ne ob-
da so pričele padati cene
ljenake potrebščine.

ODGOVORNOST! Ured-
ništvo niha odgovarja za
opisov v listu. Vsebuje naj
budar narada in kupuje
go. Ni bomo sovoda črbiti, da
nibilo obdobjeva potom naših
ali vtiših pridit črtb propo-
roj; Drobniha providenji je
udravlja!

"PROSVETA" vsi
slanbo in lepo paroviti
samo ob svobah. Naraditi

Na veliko soboto.

Zvonimir Kosem.

Zmagoslavno so bučali iz visokih lin velikonočni zvonovi. Breneči glasovi so valovali nad mestom, z neba in iz zemlje je kipe-
lo petje, se spajalo z bučanjem
zvonov, trkalo na okna in objema-
lo z ljubeznivo radostne obraze...

Velika noč!... Vse ceste so bile
kakor nove, od solnce običene,
na njih so izprehajali v gručah
gospodsko oblečeni ljudje; že so
se zasvetlikali tuintant na glavah
spomladanski klobuki. Jasna so
bila lica vseh, nasmejane so bile
oči deklet, ki so z lahkimimi stop-
njami šumele mimo in izginjale

za ovinkom. Vsako je čutil Ve-
liko noč v sebi, vaakteremu so s
najslajšimi glasovi pozvnanjali tu-
di v sreju velikonočni zvonovi.

Jereb je stal pri odprtem ok-
nu, zrl podse na ulice in poslušal
zvonjenje, ki je donelo od vseh
strani. Zdajzadaj zaplapolajo v ve-
tru široka, pisana bandera, pevke
zapojo, pomikati se prične neče-
vilna procesija, odkrite glave se
sklanjajo na prsi, v rokah rožljajo
molki... In zvonovi zapoje veselo
"Alelujo" in zapoje jo procesija
iz ulice v ulico in zapoje jo vsako-
do, kakor preporeženo...

Stresel se je; toplo solnce je si-
jalo zunaj, njemu pa je bilo mraz
do kosti. Rad bi bil pohitel dol
med veselo, praznične ljudi, med
šumečo gnečo in se pomešal med

njo, radosten otrok med radostni-
mi otroci, pa ga je tiščalo kakor s
krepko železno roko zdaj za vrat
in ga izpustilo niti za trenutek, ta-
ko da se ni ganil od okna.

Stvar je namreč taka: Že več
kakor dva meseca je bil dolžan
stanarino. Ubog študent — kje naj
dobi denar? Menda je vse poza-
bilo nanj; od nikoder niti vinar-
ja... Gospodar je čakal nekoliko
časa; ko je pa videl, da mu je še
vedno ne prinesel denarja, je vzro-
jil: "Do Velike noči še počakam,
dalje ne!" In zdaj je Velika noč
že napočila, Jereb pa še vedno
ni imel denarja. Kakor da se je
zaklel ves svet proti njemu! Ves
dan je bil hodil po mestu, obiskal
vse znance in vse "prijatelje", a
li denarja le ni dobil. Posmo po-

Velika nedelja! Zgodnje jutro
je, s hrba vrisajo buče težki
sviženki zvonovi, pevke pojo, v